

11 ARBEID OG VELFERD

Sentrumsalliansen vil arbeide for et arbeidsliv der det legges til grunn at alle som har mulighet til å arbeide deltar. Arbeid gir selvstendighet og uavhengighet til den enkelte i form av lønnsinntekt, og er en inngang til flere viktige velferdsordninger. Arbeidslivet er også en viktig arena for fellesskap, læring og sosial kontakt. Offentlige interesser, økonomiske interesser, næringsinteresser og arbeidsinteresser skal sammen bidra til velferd, trygghet og selvstendighet for den enkelte. Sentrumsalliansen vil derfor føre en politikk som trykker arbeidsplassene og som gjør det lettere å skape nye arbeidsplasser.

11.1 NAV

Sentrumsalliansen vil ha et godt utbygd offentlig støtteapparat for personer som trenger bistand for å kunne stå i, eller komme tilbake til arbeid. NAV skal følges aktivt opp, slik at brukerne opplever at stat og kommune står sammen om å gi mest mulig målrettet hjelp. Tidlig inngrep, skreddersydde opplegg og fokus på den enkeltes kompetanse for fremtidig jobb skal være i fokus for brukernes beste. NAV's intensjon om at brukerne skal slippe å bli sendt fra kontor til kontor, men møte samlet tjeneste for trygdeordninger, sosiale ordninger og arbeid på ett sted må ivaretas. Det er viktig at NAV-kontorene sikres gode faglige arbeidsmiljøer og tilstrekkelige ressurser, nettopp for å kunne imøtekomme brukernes behov på en verdig og effektiv måte.

11.2 LIVSFASETILPASSET ARBEIDSTID

Sentrumsalliansen vil arbeide for et livsfasetilpasset arbeidstid for å gi mer fleksible muligheter til de som er i ulike livsfaser. Dette som et viktig virkemiddel for også å inkludere personer i arbeidslivet i de perioder der de for eksempel har stor arbeidsbyrde knyttet til omsorg for barn, syke eller eldre familiemedlemmer. Så sant det er mulig i forhold til arbeidets art, bør det legges til rette for avtaler om livsfasetilpasset arbeidstid for et visst tidsrom.

11.3 LIK LØNN FOR LIKT ARBEID

Andelen menn og kvinner som er yrkesaktive er like stor i Norge i dag. Å være økonomisk uavhengig er en forutsetning for reell likestilling mellom kvinner og menn. I dag har vi oppnådd lik lønn for likt arbeid. Det vi derimot må kjempe videre for er å oppnå lik lønn for arbeid av samme verdi.

Kvinnedominerte lavtlønnsyrker har en lang vei å gå for å oppnå samme lønnsnivå som mannsdominerte yrker. Offentlig sektor har mange flere arbeidstakere enn privat sektor. Det betyr store utgifter for offentlig sektor å høyne lønnsnivået eksempelvis til sykepleiere og hjelpepleiere.

Lønnsforskjeller og kjønn har vært et av de mest sentrale tema i lønnsoppgjørene de siste 15 årene. Lønnsgapet har negative konsekvenser på rekrutteringen. Økning i antall syke og flerer eldre krever enda flere hjelpepleiere og sykepleiere. Om noen år vil det bli stor mangel på helsepersonell. Ferske målinger fra Statistisk sentralbyrå viser at vi trenger 7.700 sykepleiere innen 2020. Samtidig synker rekrutteringen til sykepleierutdanningen for tredje år på rad. Mange forsvinner ut av yrket og hovedårsaken til dette er lønnsgapet.

Sentrumsalliansen skal ha fokus på rettferdighet og likestilling på alle de områdene som nå er ikke nådd i samfunnet. Vi vil at staten setter inn likelønnsrett til kommunene som er øremerket på samme måte som vi hadde til lærerene.

11.4 ARBEIDSINNVANDRING

For å dekke det langsiktige behovet for arbeidskraft i Norge, vil Sentrumsalliansen legge til rette for nødvendig arbeidsinnvandring. Det er spesielt viktig å sikre tilgangen på kompetent arbeidskraft og å legge avgjørende vekt på bedriftenes og virksomhetenes behov. Samtidig som en har fokus på arbeidet med å hindre sosial dumping.

11.5 AVTALEFESTET PENSJON (AFP)

AFP gir rettigheter for omtrent bare deler av arbeidstakerne, men delfinansieres av alle arbeidstakere over statsbudsjettet. Det er et urettferdig system at de som arbeider i bedrifter uten tariffavtale ikke får nytte godt av ordningen. Sentrumsalliansen vil arbeide for at AFP skal innarbeides i folketrygden slik at det blir en rettferdig rettighet for alle.

11.6 ARBEIDSLEDIGHET

11.6.1 Arbeidsledighet blant ungdom

Det er viktig at ungdom mellom 20 til 24 år garanteres et tilbud om jobb, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak, slik at ingen blir gående ledige utover 6 måneder.

Jobbgaranti for ungdom kan være et godt tiltak, men samtidig må en slik garanti suppleres med andre tiltak.

11.6.2 Flere lærlingplasser

Verdien av en yrkesfaglig utdanning blir forsvinnende liten hvis man ikke får lærlingplass. Det er helt utilgivelig at mange elver står uten lærlingplass. Vi ønsker å sikre inntaket av lærlinger i situasjoner med lavkonjunktur, ved at det opprettes en refusjonsordning. Alle bedrifter betaler inn til et fond, som fordeler midler til bedrifter som tar inn lærlinger.

11.6.3 Flere praksisplasser for studenter

Praksisplass eller sommerjobb i bedrifter er en verdifull erfaring for alle studenter. Jo mer arbeidserfaring man har jo sterkere stiller man når man etter endt utdanning, skal tre inn i arbeidslivet. Vi ønsker at det innføres tilbud om praksis i flere fag, og ønsker å sette av

penger for å stimulere utdanningsinstitusjoner og næringsliv til samarbeid om å tilby studenter flere praksisplasser eller sommerjobber.

11.6.4 Arbeidsledighet blant folk med innvandrerbakgrunn

Arbeidsledigheten blant folk med innvandrerbakgrunn, særlig den del som har ikke-vestlig bakgrunn, er mer enn tre ganger så høy som i befolkningen for øvrig. Vi må derfor gjøre mer for å få disse i arbeid. Det er flere årsaker til at andelen personer med ikke-vestlig bakgrunn som står utenfor arbeidsmarkedet er høyere enn gjennomsnittet. Årsakene er sammensatte. Det kan handle om bevisst eller ubevisst diskriminering. Det kan skyldes manglende kvalifikasjoner og jobberfaring, det kan ha sin bakgrunn i manglende norskkunnskaper, eller at utenlandsk utdanning mangler godkjenning i Norge.

Av disse grunner trengs det også et bredt fokus når det gjelder virkemidler for å få flere med etnisk minoritetsbakgrunn i arbeid. Kvotering er ett virkemiddel, men det vil ikke kunne løse problemene alene. Det skal virke sammen med tiltak som f.eks. styrking av arbeidsmarkedstiltakene, intensivering av arbeidet mot diskriminering, lettere godkjenning av utenlandsk utdanning og forbedret norskopplæring.

11.6.5 Arbeidsledighet blant andre grupper

Arbeidsledigheten har økt med 88 prosent sammenlignet med april i fjor. Regjeringen må få på plass langt mer fleksible permitteringsordninger kombinert med skattefritak for bedrifter som satser på kompetansehevede tiltak for ansatte som blir overtallige på grunn av oppdragssvikt og nedskjæringer.

Dette sikrer at eksisterende arbeidskraft og kompetanse forblir i bedriftene, samtidig som ledige gis mulighet til å kvalifisere seg ytterligere gjennom videreutdanning og kompetanseutvikling.

Dette er nødvendig næringspolitikk, og god arbeidsmarkedspolitikk som stimulerer til økt kompetanse og aktivisering av ledige i stedet for passvisering.

11.7 STATSBUDSJETTET

Statsbudsjettet bør legge til rette for at den positive utviklingen vi har i rente og kronekurs kan videreføres. Sammen med moderate lønnsoppgjør er dette det beste og mest virkningsfulle bidrag som kan gis til å styrke arbeidsplasser og verdiskaping.

Sentrumsalliansen vil:

- Gå inn for en ordning som gir arbeidstakerne en mulighet til å inngå livsfasetilpasset arbeidstid.
- Arbeide for avtalefestet pensjon for alle.
- Sette inn effektive tiltak for å sikre kommune, stat og næringsliv rekruttering og kvalifisert arbeidskraft.
- Arbeide for at eldre arbeidstakere som ønsker det kan stå lenger i jobb.
- Etablere flere lærlingplasser.
- Etablere flere forpliktende avtaler med næringslivet for lærlingplasser.
- Øke lærlingetilskuddet til bedrifter som tar inn lærlinger.
- Utforme uførepensjonsordningen i framtiden slik at det lønner seg å prøve seg i arbeidslivet, uten fare for at mindre inntektsendringer medfører store kutt i pensjon.
- Sikre arbeidstilsynet tilstrekkelige ressurser til at det kan følge opp sitt ansvar for å påse at bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår blir fulgt opp.
- Forenkle og myke opp arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, slik at det i større grad tillates bruk av overtid og legges til rette for bruk av hjemmekontor og fleksible tidskontrolløsninger.
- Ha samme regelverk for midlertidig ansettelser i offentlig og privat sektor.
- Opprette flere tiltaksplasser for yrkeshemmede.
- Legge til rette for at kommuner og frivillige organisasjoner kan ansette pensjonister som står utenfor arbeidslivet til lettere omsorgsoppgaver.